

prvotne naivnosti, ki je za otroka tako značilna, odrastlega čitatelja pa kaj čudno dirne tu pa tam posejano sentimentalno razpoloženje, ki zbuja vtis šablone.

Koliko bi zbirka pridobila, če bi bila po vsebini krajša, in bi bile ostale strani izpopolnjene z ljubko mladinsko poezijo, ki se zrcali v pesmih „Pri polžu“, „Stržad in rega“ ali „Želodek“. V „Svatbi na morju“ je kaj dobro izvedena paralela med zunanjim in namišljenim dogodkom, in v „Murnu“ je spretno uporabljeno načelo: maksimum vsebine, minimum oblike.

Na premnogih mestih pa se spomniš Župančiča in ta vpliv je ponekod tako jak, da docela prevlada pesnikovo individualnost; tako v „Vrabcu“, čigar konec je vrhu tega še nerodno žalosten. Neko oddaljeno sorodnost z Župančičevim slogom kaže „Breza“, medtem ko spominjata pesmi „Jesenska“ in osobito „Kam gredo?“ na Aleksandrova. „Prekmurska pesem“ je samosvoja in jo poleg jedrnatosti izražanja odlikuje rahla otožnost, ki veje iz teh stihov. — Že prej omenjeno napako narejenosti in prisiljene žalosti očituje pesem „V čolnu“, katere zadnja kitica končuje z bledim, za otroka nejasnim verzom „srce spomine si budi“. Tako je tudi docela šablonski in otroku tuj vzklík „sij nam (namreč solnce) dneva car“ („Sirotek“). Pesem „V gozdu“ (kako prozajičen je prvi verz v prvi kitici!) bi bila lepa, ali otroku gotovo ni namenjena. Vojne pesmi ne prinašajo sicer ničesar posebnega in tudi doživetja v njih niso podana na kak nov, svojevrsten način, vendar so v svoji preprostosti lepe in se tu pa tam dojmijo čitatelja.

Na nekaterih mestih motijo nerodne ali napačne rime, kakor: vasem — vsem (str. 11.), vrne se — srce (34.), oče — joče (49.), poljê — vse (69.), morjê — vse (72.).

V celoti ni zbirka ravno slaba in bo kljub neuspehim in neprimernim posameznostim za mladino dobra čitanka.

Miran Jarc.

Ivan Albreht: Paberki iz Roža. 1920. Natisnila in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani.

Kdor hoče spraviti takozvano narodno blago v knjigo, ima troje glavnih poti: ali ga od naroda-avtorja primerno prepíše — pri nabiravcih narodnih napevov bi rekli sharmonizira — ali ga nekako „sparafrazira“, ali pa ustvari že samostojno delo. Ker ni dvoma, da se celo v človeku, ki je pretežno esteta, spričo narodnega blaga oglasi neko „zanimanje“, ki sega že v znanstveno polje, lahko pojde mimo tega dejstva in po tretji poti oni, ki ve, da bo dal iz svojega toliko, kolikor je treba, da pozabimo to vrzel; vsak drugi pa se mora odločiti ali za prvo, najpreprostejšo, ali pa za — srednjo pot. Ta pa tu ne samo, da ni že ipso facto najboljša, ampak je celo najkočljivejša pot. Zahteva namreč ali izrednega takta — recimo kar: talenta — da najdeni dragulj pod preobraževavčevimi rokami še bolj zažari, ali pa vsaj velike opreznosti in resnobe, da se kamni ne okrsijo ali celo zatamnijo. Zdi se — če mora človek šele ugibati, je pisatelj sam kriv, ko pa ni napisal vsaj nekaj besed predgovora, po katerih knjižica kar kriči — zdi se, da si je Ivan Albreht izbral to srednjo pot, potem pa stvar bolj na lahko roko vrzel na papir. Razume se, da se mu delo tako ni moglo posrečiti in da ne zadovolji niti „znanstvenika“, ki si mora svoje jedro šele izluščiti, a tudi ne esteta, ker je pisatelj iz narodne napravil čisto — literarno stvar.

Če pa vzamemo stroge kritikarske naočnike izpred oči, je ravno tako malo dvoma, da ostane pred nami ne samo pisateljev lepi namen, ki nam je hotel — v dobi najživejšega zanimanja za naše transkaravanske brate — pokazati del še ne dvignjenega zaklada za gorami, ampak tudi sedmero res zanimivih in originalnih pravljic — če ne za majhne, pa velike otroke; zakaj to je naravnost zanimivo, kako malo — „morale“ je v njih... *Dr. Iš.*

Dr. Leonid Pitamic: Pravo in revolucija. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1920. Str. 23. Cena 7 K 50 v.

Vsi ocenjevalci so hvalili to delce, da je izvrstno, globoko znanstveno in da je izreden pojav. To vidiš na prvi hip: razlikuje se od naših dosedanjih kompilatoričnih pravnih razprav kakor zvonik od kozolca. Toda kljub temu vprašam: Ali je res ob tej metodi pravoznanstva v nas samih tista moč (str. 23.), da bomo ustvarjali, delili in našli pravico? Pogledajmo globlje! Pisatelj pravi (str. 13.), da je metodologično spoznavanje pravnega reda, kakor sicer vsakega sistema pravil, ki jih ima izvrševati organizirana hijerarhija, podobno metodi teologičnih ved. V teh besedah je pisateljeva izpoved, da tičimo v pravniški tehniki še daleč, daleč v preteklosti, in da je vsa velikanska gospodarska revolucija, za njo pa tudi naša politična revolucija zgrmela preko glav naših pravnikov liki burja brez sledu: pisatelj propagira filologično-dijalektično metodo, ki so jo dobili Nemci v 16. stoletju z rimskim pravom. Auguste Comte je v vsaki znanstveni stroki razločeval tri dobe: 1.) teologično ali basnopisno, 2.) metafizično ali abstraktno, 3.) znanstveno ali pozitivno. Prvi so sredstva prevare razodetja in božje sodbe, druga se poigrava s pojmi in konstrukcijami, a tretja doba je doba opazovanja, poizkusov in izkušenj. Pravoznanstvo tiči še globoko v metafizični dobi. Resnica je, da je nesrečna nemškorsimska dediščina, naša današnja pravna znanost, najbolj slična teologiji, o kateri dvomijo, je-li sploh znanstvena veda. Prikazni metafizične bolezni so pisateljevi reki: pravo brez pravne moči ni pravo; pravoslovje je logična veda; so osebe, ki so po pravnem redu pooblašene izreči, kaj je pravo. Kako moreš k tem načelom vzporediti dejstvo, da dela Anglo-Amerikanec empirično ter da je način pravnega studija na Angleškem in v Severni Ameriki lože razumljiv, nego da rečeš, da je to opazovalna veda, oni drugi pól in čisto drug svet? Ako trdiš: „dejstvo je, da je pravo edino-le tisto, kar smatrajo za pravo osebe, ki jih pooblašča pravni red, da določajo, kaj je pravo“, potem zametaš opazovalno pravoznanstvo in dovolj ti je metafizična uganka: „fino juristično kulturo doseže le ta, ki zna abstraktno misliti in iz splošnih idej sklepati na posamezne slučaje, toda — empirična metoda je na vsak način praktična.“

Vsaka veda, tudi pravna znanost, mora utirati pot kulturnemu napredku, ne pa mu obotavlja se slediti in za njim zaostajati. Pravo je vendar nekaj, kar živi, kar se samo od sebe snuje in presnavlja. Gény (libre recherche scientifique) je že davno določil, da se mora pravo zdržema in popolnoma prilagojevati rastočim potrebam socialnega žitja. Pravo mora imeti instrument, ki zmerom snuje tako prilagojevanje. Ta instrument je pravna razlaga, ki ustvarja. „Življenje, potrebe in nazori narodov se vedno izpreminjajo, zato se pravo kot red vseh človeških odnošajev slično vedno izpreminja ter se ob vsakem novem odnošaju življenja iznova oblikuje, ono iznova nastaja.“ (Adickes.) „Recimo kar naravnost, zakaj je toliko teh sramotnih očitkov, pa priznajmo, da se